

Motion till riksdagen

1989/90:Jo512

av Stina Gustavsson (c) m fl

Konsumenterna och livsmedelspolitiken

Utvecklingen på kostområdet har skiftat. På 1950- och 60-talen härskade trygghet och ordning. Det var viktigt med en god levnadsstandard. Det var under denna tid som varumärkena växte fram och masskonsumtionen startade. Produktionen bestämde vad konsumenten skulle få, inte tvärtom. I slutet av 1960- och under 1970-talen dök ord som livskvalitet upp, miljömedvetandet blev starkare och mycket handlade om att få uttrycka sig själv. Under 80-talet har medvetandet växt sig allt starkare. Vad vi äter hänger intimt samman med vår livsstil.

90-talets konsumenter kommer med all säkerhet att vara mera miljö- och hälsomedvetna än dagens konsumenter. Mindre nyttiga produkter, och produkter som inte uppfattas som miljövänligt framställda, får allt svårare att klara konkurrensen.

Svenska livsmedel

Den svenska livsmedelsproduktionen kännetecknas av mycket hög klass. Det gäller såväl svenskodlat, där stränga restriktioner gäller för olika kemiska preparats användning, som vid djuruppfödning med restriktioner om medicin i djurfoder och användningen av tillväxthormon.

Sverige har en ledande position i Europa när det gäller livsmedelskontroll. Ute i Europa tillåts exempelvis högre rester av bekämpningsmedel i frukt och grönsaker än i Sverige. Andra klimat och odlingsmetoder kräver fler bekämpningsmedel. Synen på detta är liberalare inom EG och där är betydligt fler medel tillåtna. Det finns därför fog för påståendet att de svenska livsmedlen är säkrare ur en rad aspekter.

En stor del av de importerade grönsakerna i våra butiker kommer från Holland. Där används upp till åtta gånger så mycket bekämpningsmedel per hektar som i Sverige. I Italien, som också förser oss med mycket frukt och grönsaker, används upp till fyra gånger så mycket.

När Livsmedelsverket gör sina stickprovskontroller av importerade frukter och grönsaker finns otillåtna halter i ungefär 3 procent av proverna. Vid kontroller av svenska produkter har man bara funnit för höga resthalter i 0,3 procent av proverna.

Konsumenterna måste kunna lita på livsmedlen och de svenska producenterna måste tillförsäkras en konkurrens på lika villkor. Vi anser därför att

samma krav beträffande användningen av kemiska medel, medicinska preparat som hormoner och andra produktionsformer, måste ställas på de importerade livsmedlen i likhet med de krav som gäller för de inhemskt producerade. Importbestämmelserna bör utformas efter detta krav.

Märkning av livsmedel

Konsumenterna i Sverige har under de senaste åren fått många hjälpmedel vad gäller märkning av livsmedel, såsom svenskodlat, symbolmärkning för hög fiberhalt och lågt fettinnehåll.

Riksdagen antog våren 1989 vissa förändringar av livsmedelslagen. I samband härmed beslutades om märkning av ursprungsland på förpackade livsmedel. Vi anser att även oförpackade livsmedel som t ex kött, fisk och ost ska märkas med ursprungsland. Detta kan enkelt ske med skylt eller anslag i anslutning till varans exponering.

Vi anser vidare att märkning av ursprungsland även bör omfatta den största ingående råvarumängden i en "blandprodukt", som t ex korv, köttbullar, charkuterivaror, sylt, saft och marmelader.

Ska det egentliga syftet med ursprungsland nås måste märkningen avse det verkliga ursprungslandet och inte ett s k "mellanland" där varan förpackats.

Kunskaper om livsmedel

Mångfalden produkter ger variationsmöjligheter men gör det svårt att välja. Modern livsmedelstillverkning använder ofta avancerad teknik och nya ingredienser som tillsammans ger livsmedel en ny profil. För att kombinera dessa på bästa möjliga sätt till en näringsriktig kost krävs både information om och på produkterna. Men det krävs också att konsumenterna förstår att utnyttja denna information i förhållande till de egna behoven och önskemålen. För detta behövs baskunskaper i kost- och näringslära, livsmedelslära och ekonomi samt i praktisk hantering och matlagning.

Centerpartiet har i en kommittémotion om kost, hälsa och konsumentkunskap tagit upp skolans roll i sammanhanget. Vi vill här peka på ytterligare ett par faktorer som är oerhört viktiga, nämligen utbildning för den personal som har att sköta hanteringen från råvara till färdig produkt och till försäljningsögonblicket.

En aldrig så bra råvara kan bli dålig om den i senare led hanteras felaktigt och en dålig råvara kan aldrig bli en bra sådan om hanteringen är aldrig så god. De gymnasiala yrkesutbildningarna med anknytning till handeln har i mycket liten utsträckning tagit upp denna viktiga del. Enligt vår mening måste kost-hälsa-inslag med praktisk tillämpning ingå som en naturlig del i utbildningen inom detalj- och partihandeln i den "nya" gymnasieskolan.

Likasa anser vi det angeläget att butikspersonal i livsmedelsbutiker årligen får någon form av utbildning i livsmedelskunskap. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att tillsammans med företrädare för livsmedelsbranschen söka åstadkomma en sådan lösning.

Hemställan

Mot. 1989/90

Jo512

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att samma krav skall ställas på importerade livsmedel som på de inhemskt producerade livsmedlen.
2. att riksdagen beslutar att märkning med det verkliga ursprungslandet ska anges på förpackningen eller för oförpackade livsmedel på skylt eller anslag i anslutning till varans exponering.
3. att riksdagen beslutar att ursprungsland ska anges för den största ingående råvarumängden i en livsmedelsprodukt.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utbildning inom parti- och detaljhandel i den "nya" gymnasieskolan.
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående årlig utbildning av butikspersonal i livsmedelsbutiker.

Stockholm den 23 januari 1990

Stina Gustavsson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Karin Starrin (c)

Marianne Jönsson (c)

Birgitta Hambraeus (c)

Lennart Brunander (c)

Sven-Olof Petersson (c)

Göran Engström (c)